

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS, manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis secundo mensis Januarii, anno Domini M. DCC. XLIX.

M. PETRO BERCHER, Scholarum Professore, Doctore Medico, Præside.

An ab uteri, ejusque vasorum perpendiculari situ, menstrua Mulierum Purgatio?

I.

VARIAS corporis humani partium, formas, situs, texturas contemplare, earum pro variis suis muneribus, pro variâ indole, artificiosissimam fabricam, singularem figuram; connexionem, actionem, & usus, mirari nunquam desines; adeò variè, adeò apposìtè, adeò utiliter ad flammam vitalem; intrà machinæ nostræ claustra retinendam, construuntur omnes. Sed in utero præsertim stupendum certè multiplex artificium deprehendes; hunc enim operi cui destinatus erat, tanto apparatu, accingi opportuit. Porrò præter primariam illam, & quasi triplicem quæ ipsi incum-

bit provinciam, fœtum concipiendi, concludendi, fovendi, altera etiam, quam secundariam rectè dicere possis, obtigit, statis nimirùm temporibus certam cruoris copiam foràs ejiciendi: quam autem periodicam, menstruam ut plurimùm evacuationem, tanquam sanitatis tutamen acceperunt mulieres, hâc siquidem superflui potiùs quàm immutati humores eliminentur; hinc purgatio nuncupatur, cui varia nomina & apud Vulgus & apud Magnates concessa fuêre, quæ, vel ut omnibus nota, vel ut parvi momenti de industriâ omittimus; diversis adhuc nominibus ab Autoribus Latinis & Græcis promiscuè insignitur fluxus ille; quocumque nomine eum designare velis, hujus laticis scaturiginem in utero quæras. Is quasi victima singulo mense mactatur, hinc, scilicet ex utero, superfluus, sincerusque periodicè amandatur cruor, mactatæ recenter victimæ sanguini, aut ei qui pertusâ cubiti venâ exit, planè simillimus, nisi fortè aut diuturniori morâ, aut deterioris succi miscelâ vitium contraxerit, undè apparet, cur apud Plinium, & veteres plerosque criminum arcessatur menstruus sanguis, cur eis si fides sit, veneni dotes quandoque æmulatus fuerit, cur eum excrementitium nonnulli putarunt. Cum Heurnio * tutiùs asseverari potest ex essentia perversum non esse sanguinem illum, neque conviciis afficiendum esse naturæ opus, quod mulieribus sanitatem, parentibus liberos pollicetur; prava enim qualitas, si quandoque apparuit, à perversâ totius sanguineæ molis constitutione, sivè scrophuloso, sivè scorbutico, sivè syphilitico vitio inquinatæ repetenda est: uno verbo, si quædam hujus cruoris malignitatem comprobant experimenta, iis si certa supponantur, alia possunt objici, quibus huic malignitatem deesse evincitur; ex iis unum, quia ignotum est, colligo. Chirurgus Parisiensis **, cui fides tutò potest adhiberi, cùm mulierem quamdam fœtidum odorem, quoties hâc colluvie madesceret, ut quibusdam contingit, corpore & ore effundentem cognosceret, linteis statim è pudendis ablatis, & sanguine menstruo adhuc calido madefactis, lagenam vitream optimo vino repletam, per plures dies obvolvit, nec ullo modo alteratum fuit vinum illud; si tamen malignitate quâdam præditus fuisset cruor, in vino certè, quod ad experimentum adhibitum fuit, hæc apparere debuisset. Peculiarem hanc evacuationem præcedit, & proximam prænuntiat insignis quæ in muliebri sexu, circà pubertatis annos contingere solet mutatio: tunc enim pubes erumpit, attollitur in geminum nec indecorum tumorem pectus, sororiant mammæ, sanguis vix suis receptaculis coërcitus, quocumque diffunditur, insolito fulgore micant oculi, spargitur ore purpureo vividus lepor, puellam denique jugali jam thoro habilem prodit irrepens furtim in vultu, in gestu, in incessu ipso, in toto denique corporis habitu venustas; verùm hæc subitanea quæ exteriùs corpori tunc accidit mutatio, eadem intùs in utero fit. Uterus in hypogastrio vesicam inter & intestinum rectum ad divaricationem usque ossium pubis protenditur. Inversi pyri figuram æmulatur, & à fundo latiori, in satis exiguum collum desinit. Deprehenditur esse firmissimæ, densissimæque texturæ, quam efficiunt arteriæ & venæ, in ramos numero propemodùm infinitos dispertitæ, nervi, & membranæ cujusdam tendinosæ filamenta; ex his, scilicet uterinis vasis quasi ex totidem fonticulis emanat purpureus ille latex, ingens disputandi argumentum. Aliis citiùs, aliis tardiùs incipit illud effluvium, nec certiores in desinendo servat leges. De his nihil

* Joan. Heurn. tom. 3. de morb. mulier. cap. 1.
** Baccalaurei proponentis Pater.

audeas decernere. Illius copia, pro temperamento, ætate, victu, regione variatur. Uberiùs illæ purgantur, quæ graciliores & ſanguineæ, fuſcæ, quæ regiones frigidiſſimas colunt. In bilioſis paulò maturiùs erumpit, celeriùſque periodos ſuas conficit; fœminis gulæ deditis, ad ſextum ſæpè diem extenditur, tenui verò victu, aut exercitio multo utentibus, citiùs abſolvitur. In junioribus puellis, quòd ſanguis multus in corporis nutrimentum cedat, ſæpè longius fit periodi intervallum; ad debitum ubi pervenerit incrementum mulier, frequentior redit periodus. Si ſeneſcat, ab exſiccato tunc corpore, diuturnior indè periodi mora; in ætate provectiori, cujus terminos fruſtrà indigites, excretio illa prorsùs ceſſat, atque evaneſcit: ſuas vulgò inchoant periodos catamenia, circà ſecundum ſeptenarium, & circà ſextum, ſeptimumve deſinunt. Quædam tres, aliæ quatuor, aliæ ſex, ſæpiùs verò tres dies, hâc colluvie madent fœminæ; quibuſdam circà vigeſimum, aliis circà vigeſimum-ſeptimum, aliis bis, aliis ſemel, aliis denique ſæpiùs in menſe redit hæc evacuatio. Cujus quantitas in adultis ſanis, & robuſtis, uncias viginti adæquat: hoc pro primâ vice, inſtante fluxu, innumera ſymptomatum genera irruunt, eodem ceſſante ſubſequuntur morbi, nec pauci, nec curatu faciles; his duobus in extremis cruciantur mulieres; in imminentibus menſtruis pati ediſcunt, nec abſque periculo, menſtruari obliviſcuntur, hinc adagium illud. Undè gaudent fœminæ, indè triſtantur, undè triſtantur, indé gaudent: experiuntur reverà puellæ, uterum tortoris nonnunquam agere vices, & hîc undè vitam ſumunt, mortis nebulas, ſæpiùs exhalari. In tenellis virginibus, quæ menſtruum effluxum nondum perpeſſæ fuerunt, hunc innumera præſagiunt indicia; nihil non afflictum, nihil non debile, nihil in corpore ferè ſanum.

I I.

Ex quo dogmatica incœpit vigere Medicina, mirum quantùm ingenia Medicorum exercuerit, ne dicam torſerit, indaganda hujus fluxûs periodici, notatu ſanè digniſſima ratio. In hujus inquirendis phœnomenis, quot & quàm celebres incaſsùm ſudarunt viri? Horum cauſæ latent adhuc, latebuntque diù; catameniorum alternantes reditus Lunæ tribuunt plures, undè vulgare illud effatum.

Luna vetus veteres, juvenes nova Luna repurgat.

Menſtruum ſanguinem archæi, vel fermenti cujuſdam auxilio ſeparari aſſerunt nonnulli, alii (*a*) purgationem hanc arcano & admirabili quodam naturæ beneficio, aut divinâ providentiâ ad futuram generationem perfici credunt, dum ſcilicet poſt menſtruorum effluvium expurgato ſordibus utero, conceptio facilior evadit, puriorque ad ovum allabitur ſanguis. Quidam hanc evacuationem in canibus, ut in mulieribus ad nutritionem fœtûs, quandò ſupprimitur, inſervire autumant; fuerunt qui non multùm abſimiles iis, qui functiones qualitatibus occultis ſubjiciunt, & explicant, *menſtruificam* adſcripſere facultatem, inter antiquos nonnulli per vaſorum extrema, cotyledones dicta, & periodicè rupta, cruorem excidere aſſerunt. Multi, & recentiores ferè omnes, catameniorum eruptionis cauſam, ſanguinis exuperantiæ referunt; eam ſumit Bergerus, (*b*) à juſtâ, ſolidi liquidique, ex quibus coaluere mulierum corpora, porportione, cur autem per muliebria fluant, à ſingulari vaſorum conſtructione repetit.

(*a*) Ballonius

(*b*) Joſ. Gothof. de Berg. Phyſ. Med. c. 20.

Hanc evacuationem ideò fieri vulgò dicitur, quòd turgeſcant, & depleantur per vices uteri vaſa, ſingulisque menſibus plethoram quamdam, alternis concipiant ac deponant; ſicque pro generali iſtius fluxûs causâ, ſanguinis

redundantiam afferunt. Verum quidem eſt plethoræ in mulieribus, & ſanguinis in utero regurgitationi favere, humidius earum temperamentum, laxiora partium ſtamina, rariorem, mollioremque carnem, cutis minùs patentes poros, vitam deſidem, liberaliorem cibi euchymi uſum, vaſa deniqne uterina præ cœteris omnibus dilatari ac diſtendi docilia, proindèque infarctui quàm maximè opportuna. Hæc ab iis quæ vulgò occurrunt experimentis aſtruitur opinio, obſervatur enim, inter mulieres, eas quæ maximè ſanguineæ ſunt, menſibus maximè abundare, aulicaſque pinguedine, & otio diffluentes largo hujus evacuationis profluvio mancipari; dùm ruſticæ, parvo viventes, & duris exercitæ laboribus, nullatenùs aut eam vix norunt purgationem, quia nempe his exercitiis, & vivendi ratione, fibræ indurantur, firmantur muſculi, cutis elaterium augetur, & ex illius ſpiraculis, expuitur humor ſuperfluus, alioquin in facilè extenſilem uteri ſubſtantiam decubiturus: at cur ſanguis illè rarò per alia, plerumque per uterina erumpat vaſa, quæris? Uterum & omnia generationis organa perſcrutare, major eſt aortæ deſcendentis trunci diameter, innumeris arteriis, & venis, non carne muſculoſâ, non adipe, ut in cœteris ferè quibuſcumque corporis partibus intertextis, aut ſuffultis, nec ullâ diſtinctis valvulâ, ſed inter ſe variè implicatis, & intortis conſtat uterus; curvis ductibus, uterum prærepta nt hæc vaſa, & creſcente utero facilè extendi valent: qui igitur in vaſis totius corporis redundat cruor, flexuoſas uteri venas perlabitur, nimiâ copiâ ipſas paulatim diſtendit, ac tandem magis ac magis intumeſcens, ultrà metam diſtenſas rumpit, ſicque è venarum, & arteriarum oſculis, ſtillans dimanat cruor. Nec ſatis eſt ſemel uterum hâc ſarcinâ liberari, recurrit identidem ſtato tempore hæc vaſorum ingurgitatio, quod in fœminis ſanis, ad unius ferè menſis curriculum extendi animadvertitur, quòd cœteræ evacuationes, per unius menſis ſpatium, aſſumptorum quantitati non reſpondeant, corporis enim muliebris pondus, unâ ad alteram, menſtruâ purgatione ſenſim creſcit, artuum namque & totius corporis gravitas, quam inſtante periodicâ evacuatione percipiunt mulieres, virium reſtitutio, actionum alacritas, quas eâdem ceſſante experiuntur, & varia quæ prætermittimus experimenta pondus hoc detegunt. Sic autem ſanguinis, humorumque periodica fit redundantia, hoc quo turgebant, vaſa, ſanguine elapſo, flaccida iterum evadunt, ſuprà ſe invicem coïncidunt, ſponte ſuâ occluduntur eorum oſcula, ceſſat uteri fluxus, donec altero menſe redeat ſuccorum coacervatio, quâ ab affluente ſolito copioſiùs ſanguine, intumeſcens uterus gravetur, & factâ in dies novi humoris acceſſione, expedire ſe moleſto pondere cogatur, tum viam ſibi quærit impatiens ſanguis, diſrumpuntur arteriolarum extrema, & quâ datâ portâ ſtillat.

III

INTER eos, qui de Catameniis ſcripſere, altiùs diſſeruit Joh. Freind. (a) in utero nihil præter arteriarum & venarum ramos, ex utroque latere ſibi invicem per anaſtomoſim commiſſos, non recto curſu delatos, variè inter ſe implicatos, curvos, & ſerpentino curſu perreptantes inſpexit, hâc uteri ſtructurâ, & reſpectu horizontis perpendiculari ſitu innixus, vim quâ aperiuntur vaſa undè fluere debent Catamenia, æſtimat & deſumit, à ſanguinis mole, & canalium perpendiculari ſitu; à preſſione perpendiculari, ab ictûs vi, & à reſiſtentiâ, quam eò minorem ſupponit, quò vaſa rectiora, majorem verò quò magis in vaſorum curvaturas ad angulorum incidentiæ ſinus accidit: fundamenta hypotheſis Joh. Freindi diluta, & contrita fuere, à *Peronæo* quodam Medico, qui duo tantùm, ad Catamenio-

(a) Emmen.

rum fluxum promovendum admittit. Amplitudinem ſcilicet Aortæ deſcendentis, & arduum ſanguinis ab utero regreſſum, qui pondere ſuo facilè accedit, & indè ob valvularum in venis defectum, per flexuoſa ductuum volumina, ad ſuperas remeare partes, haud facilè poteſt; cauſam hujus evacuationis ab arteriarum uteri parietum lymphaticarum plethorâ ſimplice diſtentarum petit. Celeberrimus in Acad. Monſpel. Profeſſor, (b) eodem circiter tempore, quo edita fuit Freindi emmenologia, de morbis mulierum agens, ab hujus opinione diſcedens, ideò periodicè fluere Catamenia contendebat, quià lactei tubuli conjeſto uteri lacte turgeſcunt, venaſque circumrepentes ità comprimunt, ut collaterales ſeu conici ductus, qui venis citrà compreſſionem appenduntur, irruentis ſanguinis impetu, cogantur dehiſcere in cavum uteri, ſicque ſanguinem guttatim effundant.

(b) M. Fizes.

IV.

CELEBERRIMI noſtri Doctoris Angli, ingenioſum ſanè eſt inventum, ſed ſuis etiam ſcatet difficultatibus.

1º Non à ſanguinis mole repetenda eſt hæc evacuatio; alioquin poſt paſtum vaſa rumpi & fluere deberent Catamenia, ſi quidem tunc augetur ſanguinis moles; ictûs vis in vaſorum angulos, nec horum canalium innumerabiles gyri adhunc effluxum conferunt; nam in viris, aliiſque animalibus, juxtà eumdem auctorem, non menſtruatis hi reperiuntur vaſorum inflexus.

Deindè verò, eò minori velocitate certè donatur ſanguis, quò per numeroſiora vaſa fluendo, numeroſiores reſiſtentias ſuperare cogitur; hoc cernere eſt in glandulis, in quibus, unanimi ferè Medicorum conſenſu, maximè retardatur ſanguinis velocitas, à cujus imminutione & crudeliſſimæ illæ, quibus obnoxiæ ſunt obſtructiones, & adeò variæ indolis ſuccorum à fonte primario ſecretiones explicantur. Nedum igitur ſanguinis velocitas, illis vaſorum circonvolutionibus augeatur, imò plurimùm obtunditur, & ad minimum ſenſim reducitur ſanguinis motus; quò enim pluribus obicibus occurrit, fluidum vel aliud quodcumque corpus motum, eò plus ſui motûs deperdet. Porrò vaſorum fluxus & gyri permeandi, totidem ſunt obices, quibus potiùs retardatur quàm acceleratur ſanguinis motus; ergò vis ejus minor, hinc etiam omnes ferè uterini morbi ab obſtructionibus oriuntur, quià pars illa, glandulæ ſimplicis inſtar, ex propagine vaſorum omnis generis, in glomeres arctè ſecum invicem involutorum conflatur. Nihil facit vaſorum perpendicularis ſitus, undè ictûs vim majorem concludit. Nam ſupponamus vas aliquod incurvatum cum decem angulis rectis & columnam fluidi tranantis, cum decem motûs gradibus directè impingere in latus oppoſitum primi anguli; nonne totam vim quam à perpendiculari curſu obtinet, iſti communicabit lateri in primo angulo? Ergò cum ſolâ vi horizontali in cœteros angulos impinget, aut cum vi ſanguinis à tergo pellentis; ergò lapſu perpendiculari exorta vis in primis angulis, deperditur, nec eos tranſit, & conſequenter nullatenùs in ultimis angulis, multò minùs ultrà, ſcilicet in vaſorum extremis, in quibus fit eruptio ſanguinis, ſentitur. Ergò ad rupturam vaſorum, nil facit, ſitus aortæ perpendicularis, alioquin primi, vel ad ſummum ſecundi anguli apices, in quibus vis illa maxima eſt, non autem extrema vaſorum capillamenta diſrumperentur, quod rationi & experientiæ contrarium eſt. Dicant etiam qui tanti faciunt petitum ex perpendiculò argumentum, quâ ratione fieri poſſit, ut diuturniori morbo decumbentibus mulieribus, vel aliâ quâcnmque causâ ad præſcriptum tempus non recurrant menſtrua, quarè in viris, quotquot ni-

miâ ſanguinis copiâ turgentes deprehenduntur, periodica non contingat per hemorroidum vaſa, excretio? At inquiunt, ſuffulciuntur hæc vaſa & craſsâ ac muſculosâ inteſtini recti tunicâ, deffenduntur; eſto, diſſiliunt tamen in quibuſdam; quid? Si ad pulmonum vaſa reſpicias, multiplici plexu circà bronchiales veſiculas perreptantia, omnique prorsùs fulcimine deſtituta? Quid ſi ad cerebri arteriolas, in mille gyros abeuntes, ſuprà fidem tenuiſſimas, neque tamen facilè diſrumpendas? Vetat nimirum peculiaris quædam utriuſque viſceris fabrica, quâ expediendo ac promovendo ſanguinis circulo cautum eſt. Nullis illic repagulis coercitus humor intrà vaſa congeritur, neque quod ſuperfluit, per hæc loca amoliri ſatagit Natura. Reſtat igitur argumentum quo contendit Dominus Freind., momentum ſanguinis augeri, quià in plethorâ augetur quantitas imò & velocitas ejus; quod ſanè falſum eſt, nam eâdem ratione quâ creſcit quantitas, eâdem decreſcit velocitas ſanguinis, alioquin cordis & arteriarum vis contractoria à quâ ſanuinis velocitas, majorem impertiri poſſet velocitatem, quod ſupponi nequit, ſi quidem non in infinitum creſcit vis cordis, & quò magis diſtenduntur cordis & vaſorum parietes, eò difficiliùs, & minori vi ſanguinem pellent, ità ut non niſi intrà certos limites eorum vigeat vis, & inſuper minuitur velocitatis momentum, cum ſanguis in mollia & parùm elaſtica vaſa irruit. Neque eſt quòd dicat augeri velocitatem, quia in plethorâ major ſecernitur ſpirituum animalium copia, undè fortior, & frequentior cordis contractio; norunt omnes eumdem produci effectum quoties reſiſtentia eâdem ratione creſcit, ac ipſa vis motrix, ut in caſu præſenti moles ſanguinis pellenda, eâdem ratione creſcit, quâ ſecernuntur ſpiritus animales.

V.

VIS igitur quid clarius, nec repulſam patieris: talem ſanguinis evacuationem in Simiis obſervatam unâ voce agnoſcunt Medici, quod ex perpendiculari corporis ſitu præſertim, nec non & ejuſdem partium genitalium conformatione deducunt, ſed uno pariter ore aliorum brutorum femellas, fluxum menſtruum non experiri aſſerunt. Hallerus pro causâ affert, duriora eſſe in iis uteri vaſa, neque ità dilatabilia, ut arterioſum ſanguinem recipiant, contendit que id demonſtrari autopſiâ genitalium mulieris cum muſculoſo, & fibroſo femellæ brutorum utero ſinubus carente, atque etiam ex cotyledonum indole, quæ lacteo ſucco abſque ſanguine turgent. Quibus certis animantibus tales evacuationes interdum contigiſſe haud dubium eſt, parvi facio obſervata, ut pote rariora, à quibus proindè, nihil jure aut meritò in ſcientiis concludi poteſt; ſic Felix Platerus menſtrua obſervari in cane fœminâ teſtatur. Menſtruam purgationem, in equabus, ſcrofis & ovibus ſe aliquando notaſſe ſcribit Chriſtian. Franc. Paullini, & ibidem refert Alexander de inſulâ ſe habuiſſe Picam fœminam ſingulis menſibus in novilunio, ad 2 vel 3 dies, per inferiora, ſanguinem, ſuo more, ſat copiosè excernentem, cæterà optimè ſanam, quod cibis, initio adſcripſit, quid igitur, num in Raiâ piſce ordinarium fluxum menſtruum obſervavit Joh. Ott. Helbigius, quod & in caniculâ parvâ quam domi habuit Scurgirius, deprehendit.

Nec ad talia confugiendum eſt, ut conſtet, non ſolùm mulieribus, menſtrua contingere, ſed etiam in brutis femellis, analogum quid obſervari, id eſt, ſtatis temporibus, menſtruantium fœminarum more, ſanguinem, vel quid ipſi ſimile è pudendis effluere; ità certè mulieribus & Simiis non ità

propriam esse hanc evacuationem, quin & viris, & animalibus non solùm quibusdam, sed & cuidam animalis speciei accidat, observanti constabit; nec mirum, natura enim simplex, & sibi uniformis, ubi sunt functiones eædem, iisdem machinis, & instrumentis utitur, & vice versâ, ubi eædem sunt machinæ, eadem instrumenta, ibi easdem esse naturæ fonctiones rectè concludas; porro quod ars Anatomica & Phisica in partibus mulierum genitalibus detegit, detegit idem in belluis fæminis, vel saltem in canibus, nec certè putandum est hæc temerè & fortuitò, à naturâ ut utilium prodigâ, sic inutilium parcâ efformata fuisse; si igitur eadem in partibus canum femellarum genitalibus ac in mulieribus reperitur structura; eadem etiam actio, idem usus, in iis facilè demonstrari potest.

Concipere, gestare, parere, tria sunt brutis femellis ac mulieribus, ut omnibus notum est, communia; iis, conceptus æque facilis, gestatio æque operosa, partus dolorum & aleæ æque plenus, eodem modo conceptus, à conceptione ad partum usque, eadem via est: quid igitur? non ne uterus, in femellis omnibus, excipiendo, concipiendo semini? Nonne ovulum fœcundatum ex ovario, & tubâ fallopianâ recipiendo dicatur? In eo ut apud mulierem, fœtus per statutum tempus continetur. In eo nutrimentum, accrementum maturitatemque adipiscitur, donec tandem perfectus, vi uteri musculosâ, per vaginam expellatur; non minùs immensam vasorum segetem sibi vindicat uterus caninus, quàm muliebris, horum eadem planè conformatio, idem decursus, nam præter quatuor insignes quos affectat sibi arteriarum rivos uterus caninus, ut muliebris, alias etiam vasorum propagines è viscerum viciniâ mutuatur, hæc vasa non recto tramite uterum ingrediuntur, non sunt in longum protensa, sed innumeris sibi invicem concorta modis, totam uteri substantiam, serpentino gressu, ut apud mulieres perreptant. Venarum alvei suis orbantur etiam valvulis, difficilis hinc liquorum reditus propter viam gyris & anfractibus asperam; ea tantùm deprehenditur differentia scilicet pudendi muliebris situs, respectu horizontis, perpendicularis est, idem etiam est situs arterialis fistulæ quæ à corde ad uterum sanguinem deportat, dum pudendi canini situs, respectu horizontis parallelus est, consequenter etiam vasorum quæ ad uterum pertinent, sed quid indè? An sibi semper similem, & in agendo certis, atque constantibus alligatam legibus naturam ab ipsis injustè recedere conjicere licet. Dum præsertim experientiâ quotidianâ patet, non nisi post manantem ex utero sanguinem, ad generationem aptam esse canem femellam æque ac mulierem, constat etiam periodum illam, in canibus pari stipari comitatu. Effluit redundans humor sanguineus, donec utero gerat, tum ut plurimùm cessat effluvium, humorem superfluum matrique inutilem, in sui nutrimentum absumente fœtu; quia verò, in ipsis mulieribus, infinita periodum accelerant, totidem retardant, ità pariter, & in aliis animantum femellis. Hinc sicut quibusdam semel in bimestri, contingunt flores mulieribus, aliis bis in anno, absque sanitatis periculo, aliis nunquam; ità nonnullis canibus femellis semel, aliis bis in anno redit periodus. Aliis per decem, aliis per quindecim, aliis per viginti dies, verè sanguineus humor è pudendis inflatis erumpit; quæ semel tantùm in anno calent, per viginti dies, hoc fluxu perluuntur. Huic autem opinioni haud leve firmamentum vel pondus accedit, quòd in eam descendit celeberrimus auctor. (*a*)

Sed cur sæpius in anno, fluxum hunc non experiantur canes, præstantissimum viri supradicti tractatum (*b*) adeas. In promptu ratio est. Corporis

(*a*) D. Astruc.

(*b*) Traité des mal. des Femmes.

magnitudo relativè minor, vitæ genus, exercitium majus, natura ad marem vergens; hæc omnia in ipsis confirmantur mulieribus, quibus comperitur, menses penitus deficere, viraginibus herculei temperamenti, quæ cum ad robur masculinum accedant, & laboribus ut plurimum se exerceant, alimentum omne facilè digerant, quod dici meritò potest, de canibus femellis, quæ nec vitæ genere, nec exercitio, nec fibrarum textu, nec partium compage, nec denique totius corporis temperie à maribus differunt. Quod de canibus femellis dictum est, in vaccis locum habet. Ruricolis enim omnibus notum est, his per quosdam dies humore quodam seroso, madescere genitalia, donec tandem ad sui œstri summum pervenerint, se seque incredibili mansuetudine tegendas subjiciant; imò sicut dum lactantibus mulieribus lac deficit, cum menstrua fluunt, sic pariter certum est vaccas, dum æstuant, nullum, aut parum lactis suppeditare: quid igitur, aurigas, mangones, equorum amatores consulas, equas omnes, semel vel-bis in anno mucosum per genitalia madorem effundere ex constanti observatione jurabunt. Hîc addendam censeo observationem, ab hujusce Academiæ Socio & Professore, (c) mihi traditam; cum enim in tempestate quâ cervi, cervas expetunt, Cervorum Cervarumque turmam herbâ jacentem vidisset, hanc accedendo in fugam expulit, &, ad locum ab iis desertum cùm venisset, herbam in quâ decumbentes cervas viderat, sanguine commaculatam non sine admiratione conspexit; cui observationi si confirmatio deesset, reperiri posset in vulgatâ venatorum dictione, cum canes, cervæ æstuantis vestigia ex sanguine pudendis effuso agnoscunt. (d)

(c) D. de la Sone.

(d) Ils l'ont reconnu par ses rougeurs.

Si igitur rationi consentanea, observatione confirmata nullis objectionibus convelli possit hæc sententia, facessat, & à Medicorum Scholis prorsus explodatur vulgatissima opinio, & confidenter asseratur.

Ergò non ab uteri, ejusque vasorum perpendiculari situ, Menstrua Mulierum purgatio.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Petrus Lalouette.	*M. Josephus-Maria-Franciscus de la Sone, Censor Regius, Regiæ Scientiarum Academiæ Socius, & Chirurgiæ Gallico idiomate Professor.*	*M. Joannes-Claudius-Adrianus Helvetius, Regi à Sanctioribus Consiliis, Reginæque Medicus Primarius & Regiæ Scientiarum Academiæ Socius.*
M. Silvester Antonius le Moine.	*M. Julianus Busson.*	*M. Jacobus Benignus Winslow, Censor Regius, Regiæ Scientiarum Academiæ Regiæque Societatis Londinensis Socius, Teutonicæ linguæ Regius interpres, & in horto Regio anatomes ac Chirurgiæ Professor.*
M. Petrus-Josephus Macquer, Regiæ Scientiarum Academiæ Socius.	*M. Petrus Bercher, Scholarum Professor & actûs Præses.*	*M. Antonius Pepin, Regis Consiliarius & in Portu Brestensi Medicus Primarius.*

Proponebat Parisiis JOANNES-FRANCISCUS-CLEMENS MORAND, Parisinus, è Regiâ Scientiarum Academiâ Madritensi, nec non Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus A. R. S. H. 1749, à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1749.